

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 128-1908)

Originalt emne

Kirkelige Forhold

Kirkelige Forhold/Sct. Pauls Kirke

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 27. august 1908](#)
- 2) [Byrådsmødet den 12. november 1908](#)
- 3) [Byrådsmødet den 11. marts 1909](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 27. august 1908 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 128-1908)

Følgende Skrivelse til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fra Biskoppen over Aarhus Stift angaaende Oprettelsen af et residerende Kapellani i Sct. Pauls Sogn var sendt til Byraadets Erklæring:

"Efter at Hovedgaarden Marselisborg i 1899 blev indlemmet under Aarhus Købstad og i gejstlig Henseende under Sct. Pauls Sogn, er dette Sogn vokset meget stærkt, og det tæller nu over 18000 Mennesker. En Menighed af den Størrelse kan to Præster ikke betjene paa tilfredsstillende Maade, og da den hidtidige ordinerede Medhjælper, Pastor Fryd, under 18. f. M. (Ministeriets Skrivelse af 20. s. M. - Journal Nr. 3 G 1934) blev befordret til andet Embede, var jeg ikke i Tvivl om, at denne Lejlighed burde benyttes til at faa Præstekræfterne forøgede. Den bedste Løsning af Spørgsmaalet vilde utvivlsomt være at udskille en Del af Sognet til et nyt selvstændigt Sogn. Til en saadan Deling er der

imidlertid ikke præstelige Indtægter nok, og desuden er der jo kun den ene Kirke, og jeg har derfor ikke skønnet rettere end, at man for Tiden maa indskrænke sig til ved Siden af Embederne som Sognepræst og ordineret Medhjælper ved Sct.

Pauls Kirke at ansætte en residerende Kapellan, hvem det kan overdrages at betjene et bestemt Distrikt, medens den ordinerede Medhjælper skal være til Hjælp for Sognepræsten ved Betjeningen af den større Del af Sognet, der særlig henlægges til ham.

Sct. Pauls Sogns Indtægter af Højtidsoffer og Akcidenser - afset fra Konfirmandoffer og Betaling for Ligtaler - udgør efter Gennemsnit af de tre Aar 1905-07 7301 Kr. 26 Øre, og naar der i Overensstemmelse med den af Ministeriet under 1. November 1898 approberede Overenskomst med Aarhus Byraad af disse Indtægter tillægges den residerende Kapellan Vs,

faar denne altsaa..... 2400 Kr.

Tilskud af Aarhus Kommune i Henhold til nævnte Overenskomsts

Punkt 7 600 "

Lægges hertil som Indtægter ved Konfirmation og Begravelser..... 600"

bliver Kapellaniets samlede Indtægt . 3600 Kr.

Efter de nuværende Tidsforhold er dette en meget beskeden Løn for en Købstadpræst, der væsentlig bliver stillet som en Sognepræst; men under de tilstedeværende Forhold finder jeg dog Embedets Oprettelse med en saadan Løn forsvarlig.

Da Pastor Lyngby, saavidt jeg skønner, ikke er pligtig til at afgive noget af sin nuværende Embedsindtægt, maa hans Samtykke være en Betingelse for denne Ordning; men som det fremgaar af hans hoslagte Skrivelse, har han - hvad meget maa paaskønnes - frivillig erklæret at ville afstaa 1/3 af Offer og Akcidenser og ligeledes Konfirmandhonorar og Begravelsesindtægt af det Kapellanen overdragne Distrikt. Efter at have givet Afkald paa disse Indtægter, der altsaa udgøre ca. 3000 Kr. aarlig, beholder Pastor Lyngby tilbage foruden personligt Tillæg af Stat og Kommune, 1100 Kr., 2/3 af Højtidsoffer og Akcidenser, efter fornævnte 3 Aars Gennemsnit ca. 4900 Kr., og Indtægterne af Konfirmation og Begravelser, der kunne anslaaes til ca. 1200 Kr., ialt altsaa ca. 7200 Kr. Han har derhos Embedsbolig, hvoraf han imidlertid foruden Vedligeholdelse, Skatter og Afgifter har at svare Renter og Afdrag til Beløb ca. 460 Kr. aarlig.

Efter Oprettelsen af et residerende Kapellani, bliver Embedet som ordineret Medhjælper ved Sct. Pouls Kirke, til hvilket Embede der i Medfør af kgl. Resolution af 1. Marts 1899 har været henlagt Kommunens hidtidige Tilskud paa 1800 Kr., at lønne med det i fornævnte Overenskomsts Punkt 7 fastsatte Beløb af 1200 Kr."

Fra Budgetudvalget forelaa Indstilling saalydende:

"Efter at nærværende Sag har været forelagt Budgetudvalget, tillader et Flertal af Udvalget (Formanden og Nørgaard) sig at bemærke følgende:

Ifølge Post 7 i Overenskomsten af 1898 (Byraadets Forhandlinger Side 313) er Kommunen pligtig til, saafremt Ansættelsen af en ordineret Medhjælper ved Siden af Sognepræsten og den residerende Kapellan i St. Pauls Sogn maatte blive fornøden, - "fremdeles at tilskyde de fornævnte 1800 Kr. aarlig til Præstelønningerne, dog at Lønningerne herved - afset fra Konfirmandoffer og Betaling for Ligtaler - ikke bringes op over 5000 Kr. for en Sognepræst, 3000 Kr. for en residerende Kapellan og 1200 Kr. for en ordineret Medhjælper".

Ved den nu foreslaaede Ordning vil Lønningerne for de to sidstnævnte Stillinger ikke overstige de nævnte Beløb. Derimod maa Udvalgets Flertal anse det for givet, at Sognepræstens Lønning noget vil overstige den vedtagne Grænse 5000 Kr. Ganske vist kan man indrømme, at de 600 Kr., som Sognepræsten oppebærer af Kommunen (jfr. Byraadets Forhandlinger 1886 Side 97) ifølge Overenskomsten af 1898 Post 8 maa anses for et personligt Tillæg. Men med Hensyn til de 500 Kr., som Sognepræsten oppebærer af Staten, er det ikke oplyst, om ogsaa dette Beløb er et personligt Tillæg. Og i hvert Fald vil Sognepræstens Lønning ved den ham tillagte Embedsbolig komme op over de 5000 Kr. Da det imidlertid ikke drejer sig om nogen betydelig Overskridelse af den fastsatte Grænse, og da der ikke ved den paatænkte Ordning paaføres Kommunen noget forøget Udgift, kan Flertallet indstille, at denne Ordning tiltrædes af Byraadet, dog med det Forbehold, at en ny Ordning træffes, naar den nuværende Sognepræst dør eller fratræder Embedet.

Et Mindretal (Mousten) indstiller, at Byraadet under Henvisning til, at Sognepræstens Lønning vil overskride den ved Overenskomsten fastsatte Grænse, erklærer ikke at kunne tiltræde den paatænkte Ordning.

Et andet Mindretal (Simonsen) har forbeholdt sig i Byraadet nærmere at motivere sin Stilling til Sagen".

Formanden udtalte, at Budgetudvalgets Flertal mente det bedst at gaa med til den foreslaaede Ordning, da denne maatte anses for bedre end den nuværende, og da den ikke medførte nogen forøget Udgift for Kommunen. Desuden var der taget det Forbehold, at Ordningen kun skulde gælde, saa længe den nuværende Sognepræst sad i Embedet. Endelig kunde det tilføjes, at hvis Byraadet ikke gik med til den foreslaaede Ordning, kunde det komme til en Deling af Sognet, hvad der vilde være ugunstigere for Kommunen, som i saa Tilfælde var forpligtet til foruden gratis Grund til en Kirke at afgive 25000 Kr.

Mousten kunde ikke tiltræde Forslaget, fordi Overenskomsten angaaende Offer afløsningen var saa gunstig for Præsterne, at det næppe kunde forsvares at gøre yderlig Indrømmelse.

Simonsen forekom det, at Kommunen burde gøre alt, hvad den kunde, for at komme bort fra den uheldige Ordning med Offer afløsningen, - saa indtil Gejstligheden bekvemmede sig til at gaa med til en Forhandling derom, burde der ikke gøres nogen Indrømmelse. Det var hans Overbevisning, at Kommunen var berettiget til at tage de 600 Kr. fra Pastor Lyngbye, hvis Løn sidste Aar var om ved 10000 Kr. Ja, selv om der fra Sognepræstens Indtægt efter Forslaget vilde gaa 2400 Kr., kunde de 600 Kr. alligevel godt bortfalde. I det hele taget var der ingen Grund til at indrømme Præsterne, som var et ret unyttigt Folkefærd, mere, end der tilkom dem. To Præster i Sct. Pauls Sogn var sikkert nok.

Formanden vilde anse det for meget heldigt, om man kunde komme bort fra Ordningen med Offer afløsningen, men han saa ingen Midler dertil, særlig da ikke i den foreliggende Sag. Ej heller forstod han, hvorledes Byen kunde inddrage de 600 Kr., da der intet stod derom i Overenskomsten.

Mousten gjorde gældende, at det vilde være en meget stor Indrømmelse at betale de J 800 Kr. naar Præsternes Lønninger gik over de fastsatte Summer.

Simonsen havde forstaaet Overenskomsten saaledes, at Byen ikke var forpligtet til at svare de 600 Kr., naar Sognepræstens Løn oversteg 5000 Kr.

Formanden oplyste, at den nuværende Sognepræst ifølge Overenskomsten skulde have de 600 Kr., saa længe han var i Embedet, og at Lønnen var over 5000 Kr., da Overenskomsten blev indgaaet.

Filtensborg ansaa det for utvivlsomt, at to Præster ikke kunde besørge Arbejdet i det store Sogn. Da desuden den nu foreslaaede Overenskomst kun skulde gælde, saalænge Pastor Lyngbye var i Embedet, og da den ikke vilde medføre forøget Udgift for Kommunen, burde

Byraadet hjælpe med til at faa en tilfredsstillende Ordning.

Det vedtoges at svare i Overensstemmelse med Budgetudvalgets første Mindretals (Moustens) Forslag.

Uddrag fra byrådsmødet den 12. november 1908 - side 20

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 128-1908)

Det foreliggende Forslag fra Budgetudvalget til en Svarskrivelse til Amtet angaaende Sagen om Oprettelse af et Embede som residerende Kapellan ved Set. Pauls Sogn vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 11. marts 1909 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 128-1908)

I Anledning af en Forespørgselfra Biskoppen over Aarhus Stift om, hvorvidt Byraadet vil kunne opgive sin Modstand mod den foreslaaede Ordning af de præstelige Forhold i Sct. Pauls Sogn (se Side 265), naar man fra de kirkelige Myndigheders Side gaar ind paa at medregne Sognepræstens Embedsbolig til dennes Løn, saaledes at hans Embedsindtægter yderligere formindskes med Differencen mellem det Beløb, hvortil Boligens Lejeværdi maatte blive anslaaet af uvildige Mænd, og den Sum, som de paa Boligen hvilende Byrder aarlig andrager, forelaa Indstilling fra Budgetudvalget om at akceptere det i Biskoppens Skrivelse liggende Tilbud. - Et Mindretal af Budgetudvalget (Mousten) foreslaar at svare Biskoppen, at Kommunen er villig til i Henhold til Overenskomsten af 1. Nov. 1898 i den nuværende Sognepræsts Embedstid at tilskyde indtil 1800 Kr. til Regulering af Lønningerne i Sct. Pauls Sogn, saafremt Lønningerne til Sognepræsten (herunder medregnet Bolig), den residerende Kapellan og den ordinerede Medhjælper (afset fra Konfirmandoffer, Betaling for Ligtaler og personligt Tilskud fra Kommunen, 600 Kr.) ikke overstiger henholdsvis 5000, 3000 og 1200 Kr., ialt 9200 Kr. - Et andet Mindretal (Simonsen) forbeholder sig sin Stilling til Sagen og vil nærmere motivere

denne i Byraadet.

Formanden omtalte kortelig Sagens Forhistorie og meddelte, at der havde været brevvekslet om denne mellem Indenrigsministeriet og Kultusministeriet. Førstnævnte Ministerium havde anset Sagen for tvivlsom, men sidstnævnte havde atter oversendt den til Biskoppen til eventuelt Sagsanlæg. I denne Anledning forelaa nu Biskoppens Forespørgsel om, hvorvidt Byraadet kunde gaa ind paa hans Forslag, naar Boligen regnedes med til Sognepræstens Løn. Budgetudvalgets Flertal, hvortil Taleren hørte, mente, at Byraadet burde modtage Tilbudet, idet en Proces sikkert vilde blive tabt for Kommunen.

Jakob Jensen var ked af, at Udvalget ikke var enedes om en fælles Indstilling, eftersom Sagen havde vidtrækkende Betydning. Da Forholdet angaaende Offer afløsningen blev ordnet, var Gejstligheden svært paa Færde og fik Afløsningen ordnet paa en saadan Maade, at den steg i det uendelige, og nu da det drejede sig om Præsteembederne i Sct. Pauls Sogn, lod det til at det skulde gaa paa lignende Maade. Naar Gejstligheden nu paaberaabte sig, at Sognet var vokset saa stærkt, at der maatte gennemføres en ny Ordning, skulde det siges, at det havde Byraadet altid været villig til, naar blot Gejstligheden vilde gaa med til en Ordning, der var i Overensstemmelse med Overenskomsten af 1898, altsaa en Deling af Sognet. Da Gejstligheden altid havde været vanskelig at forhandle med, skulde Byraadets Vedtagelse helst foreligge enstemmig, og Taleren vilde derfor foreslaa, at Budgetudvalget for denne Sags Vedkommende blev suppleret med tre Mand. Det saaledes udvidede Udvalg vilde det forhaabentlig lykkes at fremkomme med en enstemmig Indstilling. Hvis Udvalget blev suppleret med 2 Socialdemokrater og 1 Højremand, vilde Partistillingen være ens, og en saadan Kombination havde ofte vist sig at være af god Virkning. Taleren skulde iøvrigt ikke nu komme nærmere ind paa Sagen, men ønskede dog at bemærke, at det syntes urigtigt ved Ansættelsen af Lønnen at gaa ud fra Aarene 1907-06 og 05, da 1908 ogsaa burde regnes med.

Formanden kunde ikke se, hvorledes Gennemsnitslønnen kunde beregnes for andre Aar, da Sagen første Gang var blevet bragt frem i 1908. Hvis Biskoppen ikke havde anmodet om at faa Sagen fremskyndet, skulde han intet have haft imod Udsættelsen, men skulde Sagen udsættes, vilde Biskoppen sikkert tage sit Tilbud tilbage, og saa vilde man rimeligvis faa Sagsanlæg.

Nørgaard syntes egentlig nok, man kunde slutte Sagen med Budgetudvalgsflertallets Erklæring, da Ministeriet havde givet sig paa det væsentligste Punkt, og da det kun angik

en midlertidig Ordning, som vilde bortfalde, naar den nuværende Sognepræst gik af, men da der var ønsket Udsættelse. kunde man vel nok henstille til Biskoppen at vente i otte Dage.

Mousten fremhævede, at Budgetudvalgets Flertal vilde, at Sognepræsten skulde have mere, end der tilkom ham efter Overenskomsten, hvorimod han var villig til at give Præsten alt, hvad denne kunde gøre Fordring paa.

Formanden troede ikke, at Hr. Moustens Forslag kunde approberes, da Lønningerne sædvanlig ved hver Regulering blev fastslaaet efter de tilstedeværende Lønforhold.

Filtensborg fandt det kedeligt at faa Proces, særlig da det hele kun drejede sig om 600 Kr., og syntes derfor godt. man kunde gaa ind paa Biskoppens Tilbud. Overenskomsten med Offer afløsningen var naturligvis meget uheldig, men den nu engang fastslaaet, saa derved var intet at gøre. hvis Sagen blev udsat, vilde man sikkert faa Proces og den Kunde kun tabes.

Jacob Jensen skulde i Anledning af Hr. Filtensborgs Udtalelse om, at en Proces kun kunde tabes, bemærke, at det var altid Feltraabet, naar Talen var om Præsterne, men netop derfor burde Byraadet mande sig op og se at holde Præsterne indenfor ordentlige Grænser for ikke at bruge et skarpere Udtryk. Han kunde ikke forstaa, at Biskoppen skulde være saa stridbar, at han ikke kunde vente, da Biskoppen dog maatte kunne indse, at det var urimeligt at forlange af Byraadet at tage Stilling til Sagen som den forelaa. Skulde Biskoppen imidlertid være krigslysten, saa burde Byraadet fastholde sit engang vedtagne Standpunkt, men forhaabentlig vilde et udvidet Udvalg nok finde den rette Udvej.

Formanden kunde ikke indrømme, at Sagen trængte til nærmere Oplysninger. Han skulde ikke være imod Udsættelse, men maatte endnu engang erindre om Konsekvenserne deraf.

Simonsen vilde sætte Pris paa at, faa Sagen udsat og vilde derfor, da det ikke havde ladet sig gøre at faa den taget ud af Dagsordenen, støtte Hr. Jakob Jensens Forslag om at supplere Udvalget, særlig da han ikke havde haft Lejlighed til at sætte sig saa meget ind i de seneste Skrivelser, som han gerne ønskede. Der forelaa intet Bevis for, at Sagen kun kunde tabes, og da Indenrigsministeriet ansaa den for tvivlsom, kunde der nok være nogen Grund for Byraadet til at forlange Sagen ført til Ende. Biskoppen syntes jo ogsaa at være overordentlig forhandlingsvenlig, hvilket ogsaa tydede paa, at Sagen var tvivlsom. Embedsforholdene i Sct. Pauls Sogn var for Resten i (thu. neiei?) Henseende ,vist (ces?),

at Byraadet ikke var forpligtet til at (bemærke?) ret Meget af Af de 1800 Kr. Gansfke vist; var Sagen paabegyndt i 1803, men nu var man jo saa langt henne i 1809, at man ved Beregningen af Gennemsnitslønnen maatte kunne se, hvor meget (Offersløsnigen??) i 1908 beløb sig til. Tilsyneladende steg (Offersløsningen?) med ca. 300 800 Kr. om Aaret, saa en Afregning i 1908 vilde nok føre til, at Sognet intet yderligere Krav havde paa Byen. Taleren vilde hellere tabe en eventuel Proces end være med til frivillig at give Bidrag af Borgernes Penge til Løn til en. Mand. hvis Indtægt de sidste Aar havde været ca. 10000 Kr.

Jakob Jensen ansaa det vedblivende for rimeligt, at Sagen blev udsat.

Formanden havde ikke været imod at udsætte sætte Sagen, men kun fremhævet Konsekvenserne deraf. Forøvrigt var det anden Gang, Sagen blev behandlet.

Mikael Johansen støttede Hr. Jakob Jensens Forslag og anmodede det udvidede Udvalg om snarest at komme med en Indstilling.

Sagen henvistes til Behandling af Budgetudvalget suppleret med Harald Jensen, Müller og Samuelsen.

